



LESZEK PAWELSKI: *JA, BELFER. ŻYCIE I DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWO-BADAWCZA ORAZ SPOŁECZNA Z PEDAGOGIKĄ W TLE, SZCZECINEK 2020, s. 344*

Jedną z cech współczesnej cywilizacji są szybkie, często radykalne zmiany dokonujące się w różnych obszarach życia człowieka. Są one związane m.in. z procesami globalizacji, rewolucji cyfrowej oraz niepewnością związaną z przyszłym rynkiem pracy. Zjawiska te niejednokrotnie skłaniają przedstawicieli nauk o edukacji do rekapitulacji doświadczeń i refleksji skoncentrowanych na istocie i zadaniach szkoły. Część badaczy spogląda wstecz, szukając w historii diagnozy aktualnych trudności tudzież inspiracji w drodze do stawienia czoła wyzwaniom naszych czasów. Wgląd w przeszłość – zarówno oświaty i myśli pedagogicznej, jak i własnej aktywności zawodowej i naukowej – pozwala z jednej strony rzucić nowe światło na znane zagadnienia, z drugiej zaś upamiętnić i uwiecznić przebytą drogę, tak aby potomni mogli szukać inspiracji w naszym dziedzictwie. Refleksja ta w znacznym stopniu odnosi się do recenzowanej pracy autorstwa Leszka Pawelskiego, którą postrzegam jako dzieło mające uwiecznić doświadczenie pedagogiczne autora oraz zainspirować młode pokolenie pedagogów do twórczego podejścia podczas pełnienia roli nauczyciela-wychowawcy.

Leszek Pawelski jest praktykiem i teoretykiem edukacyjnym z wieloletnim doświadczeniem. Całe swoje dorosłe życie poświęcił pracy i aktywności związanej z szeroko rozumianą szkołą. Jest nauczycielem i pedagogiem z 23-letnim doświadczeniem zawodowym, które zdobył pełniąc funkcję dyrektora szkoły oraz jako wykładowca akademicki, profesor nadzwyczajny Szczecińskiej Szkoły Wyższej Collegium Balticum. L. Pawelski to także działacz społeczny oraz laureat wielu nagród i odznaczeń (w tym m.in. Medalu Komisji Edukacji Narodowej) przyznanych mu w uznaniu zasług w pracy na płaszczyźnie edukacyjnej.

W recenzowanej książce autor w kilku rozdziałach połączył wiele wspomnień i wątków autobiograficznych z licznymi refleksjami związanymi ze współczesną polską oświatą. Pierwsze dwa rozdziały najnowszej monografii L. Pawelskiego, *Nauczycielem się jest* oraz *Dyrektorem się bywa* dotyczą bezpośrednich doświadczeń autora związanych z jego pracą oświatową, które umieszczone zostały w tle rzeczowej analizy ówczesnych i współczesnych wyzwań stojących przed polskim

systemem edukacji. Powyższe rozważania autor wzbogaca własnymi pomysłami oraz proponowanymi inicjatywami, mogącymi owe wyzwania przezwyciężyć. L. Pawelski we wskazanych rozdziałach prezentuje krytyczny namysł m.in. nad istotą doskonalenia i oceny pracy nauczyciela w Polsce, punktuje niedoskonałości funkcjonowania systemu oświaty, kontestuje *obarczanie szkoły wszelkim złem* (s. 67), traktuje o sensie i znaczeniu kodeksu etyki nauczyciela, w sposób porównawczy – na podstawie własnych doświadczeń – ocenia wybrane rozwiązania szkół funkcjonujących we Francji czy w końcu stara się odpowiedzieć na pytania związane z tzw. niepowodzeniami szkolnymi.

Rozdziały trzeci i czwarty, tj. *Patrząc okiem oświatowca* i *Samorządowiec w działaniu*, stanowią bogaty zbiór informacji i analiz dotyczących możliwości, jakie daje aktywność społeczna w kontekście unowocześniania i doskonalenia edukacji w Polsce. Autor traktuje w nich o działaniu Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Twórczych, opisuje model oświaty samorządowej w Szczecinku, skłania do refleksji nad ideą bonu oświatowego, piętnuje bolączki toczące naukę w Polsce (w tym m.in. kwestie plagiatów), pochyla się nad zasadami organizacji szkoły tudzież jej istotą w procesie wychowawczym polskiego ucznia i uczennicy. Część piąta, *Między profesją a profesurą*, zawiera wspomnienia autora związane z jego pracą naukowo-badawczą. Opisywany fragment opracowania uwzględnia również interesujący tekst Róży Gryczewskiej – studentki Szczecińskiej Szkoły Wyższej Collegium Balticum – poruszający zagadnienia związane z istotą edukacji i relacji międzyludzkich w dobie rewolucji cyfrowej, globalizmu oraz innych współczesnych wyzwań, przed którymi stanęło społeczeństwo.

Część szоста recenzowanej monografii, nosząca tytuł *Moi mistrzowie*, jest poświęcona prezentacji znanych pedagogów, głównie badaczy i teoretyków pedagogiki, których autor uznaje za swoich mistrzów. Wśród wyróżnionych przez niego postaci znajdują się profesorowie: Lech Mokrzecki, Wincenty Okoń, Kazimierz Denek, Bogusław Śliwerski, Wojciech Kojs, Jolanta Szempruch, Jan Żebrowski oraz Daniel Kadłubiec. Monografię kończy bibliografia publikacji Leszka Pawelskiego za lata 1995–2020 oraz recenzja wydawnicza pracy autorstwa Janusza Mariańskiego.

Omawiana praca napisana została językiem w pełni spełniającym wymogi tekstu naukowego. Wątki autobiograficzne autora umieszczone zostały w tle interesujących badawczo analiz i refleksji pedagogicznych, wzbogaconych ponadto o szeroki aparat naukowy i źródłowy. Autor cechuje się tzw. „lekkim piórem”, struktura opracowania jest logiczna i technicznie poprawna. L. Pawelski w swoim tekście rzuca światło na rzeczy dla niego ważne oraz w jego ocenie istotne dla przyszłości polskiej szkoły. Warto w tym miejscu zaznaczyć, iż proponowane przez autora rozwiązania związane m.in. z funkcjonowaniem systemu oświaty w Polsce czy też istotą kształcenia i doskonalenia nauczycieli, nie stanowią jedynie teoretycznej wizji „lepszego przyszłości”. Autor recenzowanej pracy, dzięki swojemu niezwykle bogatemu doświadczeniu zawodowemu oraz naukowemu, przekazuje odbiorcom tekstu propozycje merytorycznych rozwiązań, mogących

wskazane przez niego problemy naprawić. Krytycznie odnosi się do niektórych aspektów związanych z życiem pedagoga w Polsce, choć nie robi tego w tonie moralizatorskim – raczej diagnozuje, analizuje i ocenia dany fragment rzeczywistości oświatowej w sposób konstruktywny i merytoryczny.

W mojej ocenie książka L. Pawelskiego *Ja, belfer. Życie i działalność naukowo-badawcza oraz społeczna z pedagogiką w tle* jest dziełem autentycznym i wartościowym z perspektywy zarówno pedagoga praktyka, jak i badacza zajmującego się naukami o edukacji. Recenzowana monografia może też stać się przyczynkiem do dalszej debaty nad aspektami związanymi ze szkołą oraz edukacją dzieci i młodzieży w Polsce. Należy przy tym mieć nadzieję, iż książka nie stanie się jedynie formą hołdu i uznania dla uczonych będących mistrzami autora oraz pedagogicznym autoportretem samego Leszka Pawelskiego, lecz przyczyni się do inicjowania przez kolejnych, refleksyjnych pedagogów-praktyków dalszych prac i analiz nad nowymi wyzwaniami pojawiającymi się na drodze rozwoju edukacji dzieci i młodzieży w Polsce.

MARCIN ROZMARYNOWSKI
ORCID: 0000-0002-8824-6130
Uniwersytet Gdański